

Seletuskiri
haridus- ja teadusministri 21. märtsi 2005. a määruse nr 11 „Teadus- ja
arendusasutuste baasfinantseerimise määramise tingimused ja kord
muutmise eelnõu juurde

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Haridus- ja teadusministri 21. märtsi 2005. a määrus nr 11 „Teadus- ja arendusasutuste baasfinantseerimise määramise tingimused ja kord” (edaspidi *määrus*) on kehtestatud teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse (edaspidi *TAKS*) § 15¹ lõike 4 alusel.

22. märtsil 2017. a otsustas Teadus- ja Arendusnõukogu toetada ettepanekut suurendada ettevõtluslepingute osakaalu tähtsust teadusasutuste baasfinantseerimise jaotusvalemis. Seetõttu on vajalik määruse täpsustamine ja kaasajastamine.

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Haridus- ja Teadusministeeriumi teadusosakonna peaekspert Katrin Mandra (Katrini.Mandra@hm.ee; tel 735 0214) ja õigusosakonna jurist Kadi Mölder (Kadi.Molder@hm.ee; tel 735 0234).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu § 1 punktis 1 muudetakse määruse §-i 2 lõike 1 sõnastust tulenevalt eelnõu punktides 2 ja 3 tehtud muudatustest. Tegemist on viite täpsustamisega määruhes.

Eelnõu § 1 punktis 2 muudetakse määruse §-i 3 ülesehitust, et määruse muutmise tulemusel oleks määruse tekst paremini loetavam ja selgem. Eeltoodust tulenevalt määruse § 3 lõige 1 muudetakse iseseisvaks paragrahviks (§ 3) ja pealkirjastatakse „Baasfinantseerimise mahu määramise kriteeriumid publikatsioonide alusel“. Paragrahvi sisu jääb samaks, mis oli senise § 3 lõike 1 sisu.

Eelnõu § 1 punktis 3 täiendatakse määrust §-dega 3¹ ja 3². Määruse § 3 lõige 2 muudetakse iseseisvaks paragrahviks (§ 3¹) ja pealkirjastatakse „Baasfinantseerimise mahu määramise kriteeriumid lepingute alusel“. Kehtiva määruse järgi eraldatakse baasfinantseerimise mahust proportsionaalselt 50 protsenti ettevõtluse, avaliku sektori ning välisvahendite lepingulise tulu alusel.

Senine baasfinantseerimise mudel

Publikatsioonide arv	Patentide ja patenditaotluste arv	Lepingute maht	Kaitstud PhD arv	Rahvusteaduste täiendav toetus
40%		50%	10%	
95%				5%

Eesti teadus- ja arendussüsteemi arendamisel on üheks eesmärgiks suurema tähelepanu pööramine ettevõtete koostöö süvendamisele ja toetamisele teadusasutuste ja ülikoolidega. Vähesele koostööle ettevõtluse ja teaduse vahel on aastate jooksul juhtinud tähelepanu nii kodu- kui välismaised partnerid (sh Euroopa Komisjon oma riigipõhistes soovitusel, kui ka OECD).

Ettevõtlussektori tellimused avaliku sektori teadusasutustele moodustasid Eestis 2015. aastal üle 7 mln euro, mis moodustasid vaid 4,6% avaliku sektori teadus- ja arendustegevuse mahust. Kui seda võrrelda teiste arenenud riikidega, jääb Eesti vastav tase OECD ja Euroopa Liidu keskmisest maha ligikaudu 2–2,5 korda. TAI strateegia „Teadmistepõhine Eesti“ eesmärk on jõuda aastaks 2020 olukorrani, kus vähemalt 7% avaliku sektori teadus- ja arendustegevuse mahust moodustaks tulu ettevõtlussektorist. Määruse muudatusega soovitakse veelgi stimuleerida ettevõtete ja teadusasutuste koostööd ning selleks eristatakse baasfinantseerimise jaotusvalemis ettevõtluslepingud ja teised lepingud ning suurendatakse ettevõtluslepingute senist võimendust.

Lepingud kokku moodustavad baasfinantseerimise üldosast 50%. Eelnõuga jaguneb see ettevõtluslepingute ja teiste lepingute vahel proportsionaalselt 25% ja 25%. Arvestades, et ettevõtluslepingud moodustasid siiani (nt 2015.aastal) ca 13% kogu baasfinantseerimises arvestatud lepingute mahust, siis ettevõtluslepingute ja muude lepingute osakaalu võrdsustamine baasfinantseerimise valemis, annaks ettevõtluslepingutele sama osakaalu juures üle 4-kordse võimenduse võrreldes senise võimendusteguriga.

Uus baasfinantseerimise mudel on järgmine:

Publikatsioo nide arv	Patentide ja patenditaotlus te arv	Ettevõtlus- lepingute maht	Teiste lepingute maht	Kaitstud PhD arv	Rahvusteadus te täiendav toetus
40%		<u>25 %</u>	<u>25 %</u>	10%	
95%					5%

Muudatuse eesmärgiks on motiveerida teadusasutusi oluliselt enam raskesti edenevale ja head tahtmist nõudvale koostööle ettevõtlusega, mis omakorda panustaks senisest enam innovatsiooni ja majanduse lisandväärtuse kasvu. Ettevõtluslepingute all peetakse silmas teenuse osutamise lepinguid, mis on sõlmitud eraõigusliku juriidilise isikuga.

Määruse § 3¹ lisatakse lõige 2, mis sätestab ettevõtluslepingute võimenduse lae. Ettevõtluslepingute võimendus ei tohi olla summaarselt suurem kui 50% ettevõtluslepingute mahust. Selle sätte mõte on see, et ettevõtluslepingute tegemise motivatsioon peaks olema eelkõige ettevõtluskoostööst saadav tulu - baasfinantseerimine annab sellele lisamotivatsiooni, kuid ei tohi muutuda ise peamiseks motivaatoriks.

Määruse § 3 lõiked 2¹, 2² ja 3 koondatakse ühte paragrahvi (§ 3²), millega sätestatakse baasfinantseerimise mahu määramise muud kriteeriumid. Muudatus on vormiline ning ei muuda lõigete sisu. Seega sõnastus jääb samaks nagu on kehtivas määruses.

Ühtlasi on määruses asendatud mõiste „kassapõhine tulu“ mõistega „tekkepõhine tulu“. Muudatus on tingitud sellest, et majandusaasta kõik aruanded, sh tulemiaruanne ja kogu raamatupidamine on nii avalikus kui ka erasektoris tekkepõhine olnud alates 1985.aastast. Kui säilitada kassapõhine arvestus, tähendaks see, et selle kohta peavad asutused pidama eraldi arvestust ja ministeeriumil puudub võimalused neid andmeid võrrelda.

Eelnõu § 1 punktides 4-6 muudetakse paragrahvides viited tulenevalt eelnõu § 1 punktides 1 ja 2 tehtud muudatustest. Paragrahvide sisu ei muudeta ja muudatused on vormilised.

Eelnõu § 1 punktis 7 muudetakse määruse § 11 lõike 2 üleminekusätet. Baasfinantseerimise alusandmete arvestamise ajaraam on 3 aastat. Seni ei ole baasfinantseerimises ettevõtluslepinguid muudest lepingutest eristatud (st need on olnud kõik koos ühes loetelus). Arvestades kogu lepingute suurt arvu (kokku tuhandeid ridu) ja senist alusandmete esitamise struktuuri, ei ole võimalik ega otstarbekas varasemate aastate alusandmete uuesti avamine ning ettevõtluslepingute ja muude lepingute eristamine. See on olnud ka 13 aasta jooksul kehtinud printsiip, et baasfinantseerimise tingimuste muutmisel varem kinnitatud andmeid ei avata ega muudeta. Seetõttu rakendub uus valem järk-järgult: iga lisanduva aasta andmetes arvestatakse uue valemiga. Näiteks 2018. a baasfinantseerimise jaotuses arvestatakse 2016. a alusandmeid juba uue struktuuriga ning 2014. a ja 2015. a andmeid senise struktuuriga. 2016. a alusandmed esitatakse 1.oktoobriks 2017. Juhul, kui lisandub uusi positiivselt evalveeritud asutusi, siis kohandatakse nendele samu tingimusi ja andmete struktuuri, mis varem evalveeringut omanud asutustele.

	2014 alusandmed	2015 alusandmed	2016 alusandmed	2017 alusandmed	2018 alusandmed
2018 baasfinantseerimise jaotus	Senine valem	Senine valem	Uus valem		
2019 baasfinantseerimise jaotus		Senine valem	Uus valem	Uus valem	
2020 baasfinantseerimise jaotus			Uus valem	Uus valem	Uus valem

Eelnõu § 1 punkti 8 kohaselt määruse lisa 2 muudetakse ja asendatakse käesoleva määruse lisaga. Lisa on täiendatud lahtriga, kuhu asutus saab sisestada ettevõtluslepingute eristamiseks lepingupartneri, kui lepingupartner on ettevõtte.

Eelnõu § 2 sätestab määruse jõustumise aja, milleks on 1. september 2017. a. Kuna baasfinantseerimise mahu määramise alusandmed esitatakse 1. oktoobriks, siis muudatused peavad olema jõustunud enne nimetatud tähtaega.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

5. Määruse mõjud

Muudatus motiveerib teadusasutusi oluliselt enam raskesti edenevale ja head tahtmist nõudvale koostööle ettevõtlusega, mis omakorda panustaks senisest enam innovatsiooni ja majanduse lisandväärtuse kasvu.

6. Määruse rakendamisel vajalikud kulutused

Muudatuse jõustumisega ei kaasne riigieelarvelisi kulusid.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. septembril 2017. a.

8. Eelnõu koostöölastamine

Eelnõu esitatakse koostöölastamiseks ministeeriumitele, Riigikantseleile ja arvamuse avaldamiseks positiivselt evalveeritud teadus- ja arendusasutustele, Eesti Teaduste Akadeemiale ning Sihtasutusele Eesti Teadusagentuur.

Taivo Raud
teadusosakonna juhataja